

ES PILIEČIŲ TEISĖS ŠKOTIJOJE

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė Dirbti

Šiame informaciniame biuletenyje pateikiama trumpa santrauka apie jūsų, kaip **ES piliečio**, teisę dirbti Škotijoje. Šiame informaciniame biuletenyje teigiama, kad "ES piliečius" sudaro ES valstybių narių piliečiai, taip pat EEE valstybių (Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino) ir Šveicarijos piliečiai.

Šiame informaciniame biuletenyje taip pat pateikiama informacija apie teises jūsų **šeimos narių**, kurie patys nėra ES piliečiai, ir kurių teisė gyventi Jungtinėje Karalystėje įgijama iš jų santykių su ES piliečiu.¹

Po JK išstojimo iš Europos Sąjungos (Brexit) ES piliečių teisės Škotijoje pasikeitė keliais svarbiais aspektais.

ES piliečiai, gyvenę Jungtinėje Karalystėje 2020 m. gruodžio 31 d.

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, gyvenę JK 2020 m. gruodžio 31 d., galėjo pateikti prašymą pagal Nuolatinio gyventojų statuso suteikimo „EU Settlement Scheme“ [ES piliečių Apgyvendinimo Schema] (ESSS), kuriems galėjo būti suteiktas **Nuolatinio Gyventojų Statusas** (neterminuotas leidimas pasilikti) arba **Nenuolatinio Gyventojų Statusas** (ribotas leidimas pasilikti 5 metus).

Airijos piliečiams ir asmenims, turintiems neterminuotą leidimą pasilikti, kreiptis nereikėjo.

- ▶ Jei šiuo metu neturite suteikto leidimo pasilikti, galbūt galėsite pateikti prašymą pavėluotai pagal ESSS. Jei norite likti Škotijoje, turėtumėte skubiai kreiptis teisinės konsultacijos.
- ▶ Jei pateikėte prašymą pagal ESSS ir laukiate sprendimo ("**dar neišnagrinėta paraiška**"), jums bus išduotas **Paraiškos sertifikatas** kaip įrodymas, kad ši paraiška buvo pateikta. Jūs turite teisę likti Jungtinėje Karalystėje, kol bus priimtas sprendimas dėl jūsų prašymo. Jei paraiška yra atmesta, jūs turite teisę likti JK tol, kol nebebus galima apskųsti šio sprendimo. Jūs turėsite **Paraiškos sertifikatą** kaip įrodymą, kad pateikėte šią paraišką.

ES Piliečiai, atvykę 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, pirmą kartą atvykę į Jungtinę Karalystę 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau, negali kreiptis dėl Nuolatinio Gyventojų Statuso ar Nenuolatinio Gyventojų Statuso.

Jūs galbūt esate atvykęs kaip **Trumpalaikis Lankytojas**. Jei norite pasilikti JK ilgiau nei šešis mėnesius, privalote kreiptis dėl **Ilgalaikės Vizos** suteikimo (pavyzdžiui, norint studijuoti, dirbti ar prisijungti prie šeimos nario).

ES piliečių šeimos nariai, kurie nėra ES piliečiai, gali atvykti į JK, jei turi ESSS šeimos leidimą arba JK išduotą biometrinių leidimų gyventi šalyje kortelę. Atvykę į JK, jie turėtų per tris mėnesius kreiptis į ESSS.

1. "Šeimos nariais" gali būti laikomi: jūsų sutuoktinis ar civilinis partneris, jūsų vaikai, anūakai ir provaikai iki 21 metų amžiaus, jūsų išlaikomi tėvai, seneliai ir proseneliai, kai kurie nesusituokę partneriai ir kiti išlaikomi giminaičiai. (Išdavus "Home Office" [Namų Biurui] "išplėstinės šeimos nario" registracijos pažymėjimą).

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė Dirbti

Ar aš turiu teisę dirbti Škotijoje?

ES Piliečiai turintys Nuolatinio Gyventojų ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą (arba Paraiškos Sertifikatą)

- ▶ Jei turite Nuolatinio Gyventojų Statusą, jūs turite teisę dirbti Škotijoje neribotą laiką.
- ▶ Jei turite Nenuolatinio Gyventojų Statusą, turite teisę dirbti Škotijoje, kol baigsis jūsų statuso galiojimo laikas.
- ▶ Jei turite Paraiškos Sertifikatą, jūs turite teisę dirbti tol, kol jums bus suteiktas Nuolatinio Gyventojų Statusas ar Nenuolatinio Gyventojų Statusas (arba kol nebegalėsite apskųsti dėl jūsų paraiškos atmetimo).

Jūsų teisė į darbą nėra susieta su konkrečiu darbdaviu ar konkrečiomis darbo pareigomis.

Jūs taip pat, **kaip ir Didžiosios Britanijos darbuotojai, turit teisę į vienodą požiūrį ir lygiavertes galimybes įsidarbinimo metu, darbo sąlygų ir visų kitų socialinių ir mokesčių legvatas, susijusias su darbu** (pvz., galimybes gauti išmokas ir pensijas).

ES Piliečiai, gyvenę Jungtinėje Karalystėje 2020 m. gruodžio 31 d., kurie nėra pateikę prašymą pagal ESSS

- ▶ Jūs nebeturite teisės pasilikti gyventi JK ir nebegalite dirbti Škotijoje. Tačiau, jūs galite gauti teisę pateikti prašymą pavėluotai pagal ESSS. Jei norite likti gyventi JK, turėtumėte skubiai kreiptis teisinės konsultacijos.

ES Piliečiai, atvykę 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau

TRUMPALAIKIAI LANKYTOJAI

ES piliečiai, atvykstantys kaip Trumpalaikiai Lankytojai, gali būti traktuojami kaip Verslo Lankytojai. Jums yra leidžiama dalyvauti verslo susitikimuose, renginiuose ir konferencijose, tačiau jūs negalite:

- ▶ Dirbti apmokamą ar neapmokamą darbą JK įmonėje
- ▶ Dirbti kaip savarankiškai dirbantis asmuo
- ▶ Atlikti darbo praktiką ar stažuotę
- ▶ Parduoti prekes ar siūlyti paslaugas tiesiogiai visuomenei

ASMENYS TURINTYS ILGALAIKIAS VIZAS

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, norintys dirbti Jungtinėje Karalystėje, turi kreiptis dėl Ilgalaikės Vazos. Daugeliu atvejų, jei ji bus suteikta, jūs turėsite teisę gyventi ir dirbti Jungtinėje Karalystėje (paprastai konkrečiam darbdaviui, konkrečiame darbe ar pareigose). Norint pakeisti darbdavį, darbą ar pareigas, jums gali prireikti pakeisti vizos sąlygas arba iš naujo kreiptis dėl Ilgalaikės Vazos.

Kaip įrodyti savo teisę dirbti?

Jei esat pateikę paraišką pagal ES piliečių Apgyvandinimo Schemą ar kitokiu imigraciniu būdu dėl Nuolatinio Gyventojų Statuso suteikimo, jūs būsite susikūrę JK Vizų ir Imigracijos (UKVI) paskyrą. Tai yra paraiškų pateikimo proceso dalis. Šioje paskyroje yra jūsų skaitmeninis profilis, patvirtinantis jūsų imigracijos statusą. Šią paskyrą naudojate prisijungiant prie online 'View and Prove' (Peržiūrėti ir Įrodyti) internetinės paslaugos svetainėje GOV.UK.

Šia paslauga galite naudotis, kad galėtumėte gauti 'share code' (bendrinimo kodą) ir pateikti bei įrodyti savo statusą darbdaviui. [Check how to view and prove your immigration status](#) internetinė svetainė GOV.UK.

Jei vis dar laukiate atsakymo dėl ESSS paraiškos, jūsų teisė gyventi, dirbti ir studijuoti tęsis, kol JK Vyriausybė priims sprendimą. Iki to laiko, jūs galite pateikti savo teisių įrodymą čia [Certificate of Application](#). JK Vyriausybė tai atsiunčia gavusi iš jūsų galiojančią paraišką. Nepriklausomai ar tai yra skaitmeninis sertifikatas [view and prove your immigration status](#) internetinėje svetainėje GOV.UK ar neskaitmeninis sertifikatas, jūs galite jį naudoti savo teisėms įrodyti. Neskaitmeninio pažymėjimo atveju darbdavys turės atlikti papildomus patikrinimus, kaip nurodyta [this guidance](#).

2023 m. sausio 1 d.

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė Dirbti

Kur galiu gauti daugiau pagalbos ar konsultacijos dėl savos teisės dirbti Škotijoje?

Jeigu manote, kad buvate diskriminuojamas dėl jūsų teisės dirbti (kreipimosi dėl darbo) arba kaip su jumis elgiamasi darbe (vienodas požiūris, darbo sąlygos ir socialinės bei mokesčių lengvatos darbe), jūs galite kreiptis pagalbos ir patarimo į:

My World of Work [Mano darbo pasaulis]:

<https://www.myworldofwork.co.uk/employed>

Citizens Advice Scotland [Piliečių patarimai Škotijoje]:

<https://www.citizensadvice.org.uk/scotland/work/>

Citizens' Rights Project [Piliečių Teisių Projektas]:

<https://citizensrightsproject.org/2022/05/30/learn-about-your-rights-as-a-migrant-in-the-uk-with-our-new-multilingual-factsheets/>

ACAS [Patarimų, derybų ir arbitražo paslaugų tarnyba] (dėl darbo teisių):

<https://www.acas.org.uk/>

STUC [Škotijos Profesinės Sąjungos Kongresas]

(jei esate profesinės sąjungos narys):

<http://www.stuc.org.uk/>

Daugiau Informacijos Šaltinių

Škotijos Vyriausybė: MyGov puslapiai Škotijoje gyvenantiems ES Piliečiams:

▶ <https://www.mygov.scot/eu-citizens-living-in-scotland>

UK Government's EU Settlement Scheme Toolkit for Employers [Jungtinės Karalystės Vyriausybės ES Apygyvendinimo Schemos vadovas darbdaviams]:

▶ <https://www.gov.uk/government/collections/eu-settlement-scheme-employer-toolkit>

2023 m. sausio 1 d.